



Sisäministeriö

Lausunto

14.12.2017

HVK 372 / 7 2017

Asia: SM lausuntopyyntö 02.11.2017, SM17190871, SMDno-2016-1495

Toimitus: kirjaamo@intermin.fi
Sari Mustila, sari.mustila@intermin.fi

Lausuntopyyntö HE luonnos laiksi pelastuslain muuttamisesta

Huoltovarmuuskeskus esittää otsikkoasiassa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Sisäministeriö on pyytänyt 2.11.2017 Työ- ja elinkeinoministeriöltä kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi pelastuslain muuttamisesta. Lausuntopyynnön jakelussa mainittuja on pyydetty ottamaan lausunnossaan huomioon alaisen hallintonsa näkemykset.

Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan esitys on hyvin valmisteltu ja kannatettava. Huoltovarmuuskeskus haluaa nostaa esille seuraavat kokonaisuudet.

Pelastuslaitosten lakisääteiset tehtävät, Kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, 27 §

Voimassa olevan pelastuslain 27 §:ssä säädetään alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä. Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan pelastuslaitos tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu. Tämän perusteella nykyisin 19/22 laitosta on sopinut alueensa kuntien kanssa kuntien valmiussuunnittelun tukemisesta. Esityksen mukaan tämä säännös esitetään kumottavaksi. Lakiesityksen esitöiden mukaan ”vastaava tehtävä säädetään maakuntalain 142 §:ssä maakunnan tehtäväksi ja maakuntalain mukainen tuki vastaa käytännössä nykyistä pelastuslain mukaista tukea”.

Lain aluehallintovirastoista (896/2009) 4 §:n mukaan aluehallintovirastojen tehtäviin kuuluu kuntien valmiussuunnittelun tukeminen. Esityksen mukaan osa aluehallintovirastoille kuuluvista tehtävistä siirrettäisiin Pelastusopistolle. Kuntien valmiussuunnittelun tukeminen ei kuitenkaan ole millekään taholle siirrettävien tehtävien joukossa.

Useiden projektien (mm. Kuntaliiton Kuntien jatkuvuudenhallintaprojektin projektikertomus sivu 12, johtopäätökset) sekä valtakunnallisten selvitysten mukaan ulkoisen tukemisen tarve kuntien varautumiseen sekä valmiussuunnitteluun on ilmeinen. Tämä tuki on keskeistä yhteiskunnan toimintavarmuuden sekä kansalaisten selviytymisen turvaamiseksi häiriötilanteissa. Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan kuntien valmiussuunnittelun tukeminen tulisi säilyttää pelastuslaitosten lakisäätteenä tehtävänä myös uudessa lainsäädännössä.

Huoltovarmuuskeskus ei voi yhtyä sisäministeriön näkemykseen, jonka mukaan maakuntalain mukainen tuki vastaisi käytännössä nykyistä pelastuslain mukaista tukea, ja tämän perusteella tehtävä voitaisiin kumota uudesta pelastuslaista. Maakuntalain 142 §:n mukaisesti tehtävä alueen yhteinen varautuminen on laajassa verkostossa tapahtuvaa yhteistyötä, eikä se kohdistu yksittäisen organisaation valmiussuunnittelun tukemiseen.

Maakunta voi päättää osoitetaanko kuntien valmiussuunnittelun tuen tehtävä edelleenkin pelastuslaitokselle. Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan tämä vapaaehtoisuuteen perustuva malli ei tu-



le olemaan riittävä, ellei tehtävää ole kirjattu pelastuslaitoksen lakisääteiseksi tehtäväksi ja mistä veloitetaan säädösperusteisesti sopimaan alueen kuntien kanssa.

Öljyvarastojen torjuntavalmiuden kehittäminen, 22 §

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 22b ja c pykälä, joka vastaa sisällöltään öljyvahinkojen torjuntalain 15 sekä 16 pykälää. Esityksen mukaan mm. varastoija sekä sataman pitäjä olisivat velvollisia laatimaan suunnitelman alueella sattuvan öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon varalta. Suunnitelmaa laadittaessa olisi kuultava maakunnan pelastusviranomaisista. Varastoijan, sataman pitäjän ja toiminnan harjoittajan tulisi hankkia öljyvahinkojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi tarpeellista kalustoa sekä huolehtia siitä, että saatavissa on sen käyttöön perehtynyttä henkilöstöä.

Huoltovarmuuskeskus pitää öljyvarastojen torjuntavalmiuden kehittämistä kannatettavana, mutta toteaa, että ensisijaisesti torjuntavalmiutta tulee kehittää turvateknisen laittein. Johtuen varastoilla työskentelevien henkilöiden pienestä lukumäärästä, työajasta ja mahdollisista toimintarajoitteista, ei kalustohankinnoilla ja varastohenkilökunnalla kyetä yksistään saavuttamaan riittävää torjuntavalmiutta. Huoltovarmuuskeskus esittää, että vaatimuksiin lisätään lause ”ensisijaisesti torjuntavalmiutta tulee kehittää turvateknisen laittein” sekä vaatimusta muokataan niin että ”Lisäksi toiminnan harjoittajan tulisi hankkia öljyvahinkojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi tarpeellista kalustoa sekä huolehtia siitä, että saatavissa on sen käyttöön perehtynyttä henkilöstöä.”

Väestönsuojat, 71 §, 74 §, 75§

Huoltovarmuuskeskus yhtyy sisäministeriön näkemykseen, että ei ole esitettävissä näkökohtia, jotka puoltaisivat väestönsuojien rakentamisen keventämistä entisestään. Väestönsuojelu on osa uskottavaa puolustusta ja väestönsuojat ovat väestönsuojelutyön sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden keskeinen osatekijä.

Väestönsuojarakentamista on perusteltua jatkaa, mutta samalla on syytä edelleen pienentää rakentamisen kustannusvaikutuksia esityksessä mainitulla tavalla, esimerkiksi siten, ettei väestönsuojaa jatkossa laskettaisi rakennusoikeuteen, mikä pienentäisi osaltaan väestönsuojan rakentamisen kustannuksia.

Eryteisesti vanhimmat suojat edellyttävät kuitenkin peruskorjausta sekä erinäisten selvitysten mukaan suojien kunnossapito on osittain ollut puutteellista. Huoltovarmuuskeskus esittää lain 74 §:än lisättäväksi informatiivisen viittauksen siitä, että ”väestönsuojan omistaja on velvollinen huolehtimaan väestönsuojan kunnosta siten, että tarvittaessa suoja on käyttöönotettavissa ilman merkittäviä korjauksia”. Käyttöönoton vaatimuksista sekä väestönsuojan teknisistä yksityiskohdista annettaisiin tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

Huoltovarmuuskeskus

Raimo Luoma
toimitusjohtaja

Jyrki Hakola
johtaja, perustuotanto-osasto

Tiedoksi: Kaupallinen neuvos Tomi Lounema, TEM, tomi.lounema@tem.fi